

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

HOTĂRÂRE pentru aprobarea Strategiei naționale privind educația pentru mediu și schimbări climatice 2023-2030

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1 Sursa proiectului de act normativ: art. 65, alin. (6²), din Legea Educației, nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, stipulează că Ministerul Educației, în colaborare cu Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, elaborează o strategie privind educația pentru mediu până la data de 31 decembrie 2022. Componentele curriculare ale strategiei vor fi transpuse în programele școlare începând cu anul școlar 2023-2024.

2.2 Descrierea situației actuale

Omenirea se confruntă, simultan, cu două crize majore – de mediu și climatică, ambele de o amploare și o urgență fără precedent. Comunitatea științifică a atras în repetate rânduri atenția asupra efectelor devastatoare pe care degradarea mediului înconjurător și schimbările climatice le au asupra vieții și bunăstării oamenilor. La nivel internațional, ONU solicită statelor să declare starea de urgență climatică și să ia măsuri pentru protejarea mediului, prevenirea și combaterea schimbărilor climatice și efectelor lor. Uniunea Europeană recunoaște caracterul urgent al problemelor legate de mediul înconjurător și propune o serie de măsuri, precum cele incluse de Comisia Europeană în pachetul legislativ "Pregătiți pentru 55". Acesta se referă la **obiectivul Uniunii Europene (UE) de a reduce emisiile nete de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030**. Pachetul propus vizează alinierea legislației UE la obiectivul pentru 2030. Totodată, Rezoluția Consiliului Uniunii Europene privind un Cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației 2021-2030, aprobată la 18 februarie 2021, prevede ca prioritate strategică susținerea tranziției „verzi” și a tranziției digitale în și prin educație și formare.

România s-a angajat, la nivel internațional și național, să crească, prin educație, gradul de conștientizare a populației privind schimbările climatice și problemele de mediu. Astfel, conform "Programului Doha pentru 2022-2031", România se numără printre țările care se angajează să acționeze ferm pentru protejarea mediului și contra schimbărilor climatice prin dezvoltarea și implementarea de programe de formare la toate nivelurile și să adere la Action for Climate Empowerment ACE (Acțiuni pentru Protejarea Climatului, termen adoptat de Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice), prin implementarea unei strategii naționale. Astfel, România își propune să integreze tematica schimbărilor climatice în curriculumul școlar, să implementeze cele șase elemente ale ACE (educație, instruire/ formare profesională, conștientizare, participare publică, acces public la informații, cooperare internațională), să sprijine participarea tuturor factorilor interesați în implementare și să raporteze la fiecare doi ani rezultatele acestei strategii. Acceptarea și implementarea acestor măsuri presupun un nivel minimal de educație privind mediul

și schimbările climatice în rândul cetățenilor. Prin urmare, educația și pregătirea adecvată cu privire la mediu și climă trebuie să se desfășoare la toate nivelurile de vârstă și educație.

Obiectivele acestei strategii sunt strâns legate de obiectivele de Dezvoltare Durabilă și de obiectivele globale privind clima, precum și de noile obiective ale Uniunii Europene, conținute de: Rezoluția Consiliului Uniunii Europene privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030), Pactul Verde European, Noua Strategie a UE privind Adaptarea la Schimbările Climatice (2021), Pactul Climatic European (2020), Legea Europeană a Climei (2021), Planul pentru atingerea obiectivului pentru 2030 privind clima (2020), Planul de Acțiune privind Economia Circulară (2020), Planul de Acțiune către o Poluare Zero pentru Aer, Apă și Sol (2021) etc.

Strategia națională de dezvoltare durabilă a României 2030, adoptată prin H.G. nr. 877/2018 cu modificările și completările ulterioare, vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrele naturale atât în politicile publice naționale cât și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare. Obiectivul de Dezvoltare Durabilă ODD 4 - Educația de calitate - Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți și ODD 13 - Acțiunea climatică- Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor sunt angajamente asumate de România. Astfel, țintele asumate de țara noastră, până în 2030, vizează îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind protejarea mediului, atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie precum și realizarea tranziției la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice, în conformitate cu politicile UE.

De asemenea, Strategia națională privind economia circulară, aprobată prin H.G. nr. 1172/2022, promovează consumul responsabil și educația pentru mediu, prin implementarea unor programe de educație privind protecția mediului în școli, pentru o construcție durabilă, ecologică și echitabilă a României.

De asemenea, în România au fost adoptate o serie de documente strategice sau legislative care abordează specific sau indirect educația pentru protejarea mediului și adaptarea la schimbările climatice, corelând activitățile sectorului respectiv cu domeniul educație, prin care se concluzionează, unanim, că informarea și educarea populației constituie un factor de dezvoltare strategică. „Facilitarea educației ecologice pentru a promova măsurile de protecție a mediului și a adresa probleme de schimbări climatice în școli și în afara lor” este asumată de actualul Guvern în Programul de Guvernare. Pe de altă parte, Legea educației naționale nr.1/2011 a fost modificată pentru a include competențele de mediu în rândul competențelor-cheie, fundamente pentru elaborarea curriculumului școlar și universitar.

România Educată, Proiect al Președintelui României, are în vedere respectul pentru mediu ca parte a valorilor promovate și dezvoltate prin educație. Unul dintre dezideratele asumate prin acest proiect este ca sistemul de educație să formeze cetățeni responsabili față de societate și față de mediul înconjurător. Din această perspectivă, educația pentru mediu și schimbări climatice trebuie să fie abordată integrat, în toți anii de studiu, în vreme ce infrastructura unităților de învățământ trebuie să fie adecvată standardelor europene și globale de dezvoltare sustenabilă. Susținerea și dezvoltarea unei rețele a „Școlilor verzi” este un obiectiv strategic din domeniul prioritar „Infrastructura sistemului de educație” iar elementele europene și globale privind dezvoltarea durabilă sunt prevăzute în mai multe domenii prioritare ale Proiectului.

Raportul Administrației Prezidențiale *Educația privind schimbările climatice și mediul în școli sustenabile*, validat de consultarea publică încheiată pe 11 februarie 2022, reprezintă o continuare a Proiectului „România Educată”, a cărui operaționalizare a fost inclusă ca angajament în Strategia Națională de Apărare a Țării.

Obiectivele și țintele strategice ale Proiectului *România Educată* au fost asumate de către Guvernul României prin Memorandumul din 15.07.2021.

Educația privind schimbările climatice și mediul în școli sustenabile răspunde priorităților europene, angajamentelor asumate de România și preocupărilor cetățenilor, în domeniul schimbărilor climatice și protecția mediului și vizează învățământul preuniversitar prin creșterea expunerii elevilor la informații referitoare la factorii care duc la degradarea mediului și schimbările climatice, asigurând contextul pentru ca aceștia să se implice, pe perioada de școlarizare, în activități concrete de protecție a mediului.

Educația este unul dintre cele mai importante instrumente de contracarare a schimbărilor climatice. Prin urmare, obiectivul educației privind mediul și schimbările climatice constă în dezvoltarea de cunoștințe, abilități și atitudini necesare adaptării la schimbările climatice precum și protejării mediului înconjurător. Educația pentru mediu și pentru schimbări climatice reprezintă educația pentru schimbare socială, prin sensibilizarea publicului și acțiuni concrete, în scopul de a crea un viitor sustenabil.

2.3 Schimbări preconizate

Strategia națională privind educația pentru mediu și schimbări climatice 2023-2030 stabilește o serie de acțiuni pentru creșterea gradului de educație și conștientizare, în rândul copiilor și tinerilor, privind protecția mediului și schimbările climatice. Strategia include obiective și măsuri care vor fi implementate progresiv în următorii ani, cu un orizont de implementare mai larg, până în 2030. Obiectivele și măsurile prevăzute de strategie vizează mai multe paliere (educație formală și non-formală, resursă umană, inclusiv formarea cadrelor didactice, investiții, resurse deschise, parteneriate etc), în cadrul a patru direcții de acțiune: implementarea unui Program educațional pentru mediu și climă, identificarea de soluții pentru crearea și utilizarea de resurse educaționale, crearea de infrastructură pentru școli sustenabile și formarea resursei umane implicată în educația privind mediul și schimbările climatice.

Implementarea unui Program educațional pentru climă și mediu constituie un obiectiv cheie care va fi atins prin introducerea în curriculum național a unei săptămâni suplimentare privind mediul și schimbările climatice, denumită *Săptămâna Verde* precum și prin introducerea în oferta națională de curriculum la decizia școlii a unor discipline dedicate educației privind adaptarea la schimbările climatice și protecția mediului.

În ceea ce privește instrumentele care pot contribui la educația privind schimbările climatice și mediul, la momentul actual nu există un ecosistem digital extins pentru educație, deci nici pentru educația privind schimbările climatice și mediul. Pe de altă parte, activitățile alternative în aer liber sunt, de cele mai multe ori, derulate în mod voluntar și individual de fiecare profesor care își dorește să aibă astfel de activități cu elevii săi. Obiectivele Strategiei, în ceea ce privește soluțiile pentru resurse educaționale, constau atât în crearea unui astfel de ecosistem digital pentru educația privind schimbările climatice și mediul, prin diverse aplicații și platforme, cât și de a oferi opțiuni variate de activități extracurriculare și extrașcolare, care să fie dezvoltate cu ajutorul cadrelor didactice, ale ONG-urilor de mediu, precum și ale altor instituții relevante din domeniu.

Implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență, în perioada programatică 2021-2026, vizează reforme și investiții „verzi” în domeniul infrastructurii școlare, după cum urmează: susținerea și dezvoltarea unei rețele a „Școlilor Verzi”, achiziționarea de microbuze electrice și renovarea, într-o pondere semnificativă, a clădirilor școlare existente, în sensul creșterii eficienței energetice a acestora.

În contextul european și național al tranziției către clădiri „verzi” și inteligente, în luna iunie 2022, a fost aprobată, prin Ordinul al ministrului educației nr. 4147/2022, Metodologia-cadru privind organizarea și funcționarea „școlilor verzi”. Cele trei componente esențiale operaționalizării conceptului de „Școală verde” sunt: infrastructura, curriculumul și pedagogia. „Școlile Verzi” vor implementa măsuri și vor atinge ținte legate de:

- elemente de infrastructură școlară sustenabilă (eficiență energetică superioară prin izolare termică, sisteme de generare energie din surse regenerabile, planificarea spațiului verde, colectarea și predarea selectivă a deșeurilor etc).

- un curriculum responsabil față de mediu și climă, care înglobează conținuturi despre și pentru mediu, integrate într-o manieră transversală, în toți anii de studiu;

Unitățile de învățământ pot și trebuie să joace un rol important în construirea unui viitor sustenabil. Aceasta presupune că elevii și cadrele didactice înțeleg importanța și gravitatea crizei climatice și de mediu, sunt familiarizați cu cauzele și efectele acestora, dar și cu moduri de a îmbunătăți răspunsul societății în fața acestor provocări. Prin educația privind schimbările climatice și mediul înțelegem o educație care promovează un stil de viață sustenabil, prin dezvoltarea de competențe ecosociale. Elevii își dezvoltă capacitatea de a reflecta și a acționa în vederea protejării mediului. În același timp, ei dezvoltă competențe de bază pentru o economie circulară bazată pe o utilizare sustenabilă a resurselor naturale și se străduiesc să adopte un stil de viață și o cultură a sustenabilității, care favorizează protejarea biodiversității și refacerea ecosistemelor naturale. O abordare strategică în acest sens devine o necesitate imediată.

2.4 Alte informații - Nu au fost identificate

Secțiunea a 3-a

Impactul socioeconomic

3.1 Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Resursele naturale sunt esențiale pentru supraviețuirea populației umane și pentru dezvoltarea socioeconomică. Degradarea accelerată a sistemelor ecologice, identificată și adusă în atenția opiniei publice și a factorilor de decizie, cu precădere în ultima perioadă, constituie o urgență. Prin urmare, informarea și educarea populației pentru prevenirea și combaterea schimbărilor climatice constituie nu numai un factor de dezvoltare strategică, ci și un pas important pentru integrarea măsurilor de stopare și diminuare a efectelor asupra mediului înconjurător și de adaptare la schimbările climatice.

3.2 Impactul social

Prin măsurile impuse în sistemul de educație, pe termen lung, implementarea strategiei va aduce beneficii întregii societăți, prin promovarea unei culturi a sustenabilității.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Nu este cazul.

3.4. Impactul macroeconomic

Măsurile propuse prin strategie vor conduce la reducerea amprentei de carbon a clădirilor unităților de învățământ preuniversitar din România, prin creșterea eficienței energetice, generare de energie verde, regenerarea spațiului verde, colectare selectivă etc. Astfel, se vor crea premisele beneficiului durabil și al creșterii bunăstării.

3.4.1 Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Nu este cazul

3.4.2 Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

Nu este cazul

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul

3.6 Impactul asupra mediului înconjurător

Creșterea gradului de informare și educație va avea impact pozitiv asupra protejării mediului, precum și al adaptării la schimbările climatice. Astfel, educarea populației va avea efecte pozitive asupra tuturor parametrilor: climă, calitatea aerului, calitatea apei și resurselor naturale, calitatea solului, biodiversitate, inclusiv floră, faună, ecosistem și peisaje.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul

3.8 Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul

3.9. Alte informații

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

- În mii lei (RON)						
Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) bugetul de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat	-	-	-	-	-	-
(i) contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-

a) buget de stat, din acesta: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
b) bugete locale: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
c) bugetul asigurărilor sociale de stat: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii	-	-	-	-	-	-
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat	-	-	-	-	-	-
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adaptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente:						
4.8. Alte informații						

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ

5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice

5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)

5.3.1. Măsuri normative necesare transpunerii directivelor UE

5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE

5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate

Strategia UNECE pentru Educația pentru Dezvoltare Durabilă

5.6. Alte informații

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

6.5. Informații privind avizarea de către:

a) **Consiliul Legislativ**

b) **Consiliul Suprem de Apărare a Țării**

c) **Consiliul Economic și Social**

d) **Consiliul Concurenței**

e) **Curtea de Conturi**

6.6. Alte informații

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

7.3. Alte informații

Secțiunea a 8- a

Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsuri de punere în aplicare a proiectului de act normativ

8.2. Alte informații

Față de cele prezentate, a fost promovată prezenta Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Strategiei naționale privind educația pentru mediu și schimbări climatice 2023-2030.

MINISTRUL EDUCAȚIEI

Ligia DECA

MINISTRUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

BARNA Tánczos

AVIZĂM FAVORABIL

MINISTRUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

Ioan Marcel BOLOȘ

MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI

ADMINISTRAȚIEI

Attila CSEKE

MINISTRUL FINANȚELOR

Adrian CÂCIU

MINISTRUL JUSTIȚIEI

Marian - Cătălin PREDOIU